O 31/2022 vp ukrainalaisten pakolaisten työluvat ja työllistyminen Suomessa; Maahanmuuttoviraston lausunto

Tilapäisen suojelun direktiivin mukaan tilapäisen suojelun antaminen voidaan ottaa käyttöön EU:ssa tilanteessa, jossa suuri joukko ihmisiä on lähtenyt kotimaastaan tai kotiseudultaan pakoon esim. aseellista selkkausta. Tilapäinen suojelu otettiin Ukrainan sodan seurauksena käyttöön neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/387, jossa määritellään myös sen soveltamisalaan kuuluvat henkilöryhmät. Tilapäisen suojelun soveltamisalaa on kansallisesti laajennettu valtioneuvoston päätöksellä 149/2022. Suomi on siten sitoutunut antamaan tilapäistä suojelua näiden säädösten soveltamisalaan kuuluville henkilöille.

Direktiivissä lähdetään siitä, että oikeus tilapäiseen suojeluun on välitön. Myös jäsenvaltion velvollisuuksista tai tilapäisen suojelun soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden oikeuksista säädetään siten että kohteena on tilapäistä suojelua saava. Näin ollen direktiivissä ei säädetä erikseen eri oikeuksien alkamisajankohdista. Työnteko-oikeus ilmaistaan seuraavasti: "Jäsenvaltioiden on annettava[1] tilapäistä suojelua saaville henkilöille lupa enintään tilapäisen suojelun ajan työskennellä toisen palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana ammattiin sovellettavia sääntöjä noudattaen ja osallistua aikuisille tarkoitettuun koulutukseen, ammattikoulutukseen ja käytännön työharjoitteluun."

Ulkomaalaislaissa (78 §) lähdetään siitä, että tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneella on työnteko-oikeus. Tämän oikeuden alkamisen ajankohdasta ei kuitenkaan säädetä erikseen. Työnteko-oikeutta ilman oleskelulupaa koskevassa 79 §:ssä ei erikseen säädetä tilapäistä suojelua hakevasta henkilöstä, vaan säännös koskee turvapaikkamenettelyssä olevia hakijoita.

Maahanmuuttovirastossa tilapäisen suojelun prosessin kesto hakemuksen rekisteröinnistä päätöksentekoon on tällä hetkellä n. 2 viikkoa. Oleskelulupaprosessissa on näin ollen olemassa hakuvaihe, mihin liittyviin kysymyksiin, viitaten edellä avattuun, Maahanmuuttovirasto on osaltaan hakenut lainsäädännöllistä ja prosessuaalista tukea kansallisesta sääntelystä eli

[1] "shall authorize"

PL 10
00086 Maahanmuuttovirasto
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 10
00086 Migrationsverket
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

PO Box 10
FI-00086 Maahanmuuttovirasto
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

ulkomaalaislaista, missä hakuvaiheeseen ja toisaalta oleskeluluvan saamishetken synnyttämiin oikeuksiin soveltuvaa sääntelyä on saatavilla. Näin ollen työnteko-oikeuden on toistaiseksi tulkittu alkavan luvan myöntämishetkestä.

Maahanmuuttovirastossa haetaan aktiivisesti ratkaisuja tilapäisen suojelun prosessin nopeuttamiseen yhteistyössä ministeriöiden ja tilapäisen suojelun hakemusten rekisteröintiviranomaisen eli poliisin kanssa. Muutoksia päätöksen tiedoksiantotapaan ja teknisiin järjestelmiin on tehty, ja pyritty siten nopeuttamaan tilapäisen suojelun päätöksen saamista jatkossa tiedoksi aiempaa nopeammin. Näin tieto työnteko-oikeudesta saavuttaa tilapäisen suojelun saajan aiempaa nopeammin ja nopeuttaa työskentelyn aloittamista. Tilapäistä suojelua saavan ei tarvitse odottaa oleskelulupakorttia, koska päätöksessä on todettu työnteko-oikeuden alkaminen.

Kun tilapäisen suojelun myöntämismenettely on nyt saatu käyntiin, on aika keskittyä kehittämään menettelyä entistä paremmin tarkoitustaan vastaavaan suuntaan, huomioon ottaen taustalla olevan direktiivin ja neuvoston täytäntöönpanopäätöksen jo itsessään välittömästi oikeuksia luova luonne ja tarkoitus[2]. Maahanmuuttoviraston tavoitteena on toimia viranomaisena niin sujuvasti ja asiakasystävällisesti, kuin se lainsäädäntöä noudattaen on mahdollista.

Ylijohtaja Jari Kähkönen

Johtava asiantuntija Heli Sibelius

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 05.04.2022 klo 12:22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

[2] Euroopan unionin virallinen lehti C 126 1/1, II (Tiedonannot) Komission tiedonanto; Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta annetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen 2022/282 täytäntöönpanoa koskevista toimintaohjeista (2022/C 126 1/01)